

מסורת הש"ס

א) ליתא בשנשה שנתשנין[מ]
ב) כחכות קה. קדוש[מ] נח.
ג) [מדרש גמ']. ד) [מדרש גמ'].
ה) עירובין [מ] כחכות כח: ספסות:
זכ: כריתות טו: מה מ. מ"ק:
ח) מנהג סה: ט: ז'ל לטול פ' מקדש
ל. ג' ז'ל ז'ה ז"ק. ט) נשכר
יעקב[מ]. טו) מכאן שיע'ל נג'ג. ז'ל
ז'ל. טז) טעלה דלל מוכח אבל
דמוכח שרי מהכס"א הל"ק מוקח
מינה דמוכח וגורם בלגר טעלה
שכר. ז) [וע"ש כחכות ד"ה בודקין].
ח) ס"א כברה. ט) ז'ל למענין לנסח
בניה ספרים דלמרי ז"ק. ט) ז"ק
מ"י. טז) ז'ל טעמ' דא"ר אש"ר
מפסיק במילתיה דר"י גרסאין
מאי בודקין דלא אמתי קאי וז"ל
מאי בודקין לא הו' לו ז"ק.

תורה אור השלם

- ראה למדתי אתכם חקים ומשפטים באשר צוני יי אלהי לעשות בן בשרך דא"ר אש"ר אתם באים שקה לרשתה:
- אמת קנה ואל תמכר וקנאה ומוסר ובינה: משלי כב כג

הגהות הב"ח

א) במשנה וטמאיו מתרומתו [מ] רש"י ד"ה מ"ט וכו' ששה הפס' ואלתי' מ"ה האי גסה: ב) ר"ה אלן ר"ה דין חזר וטמאהו: ד"ה ויכר מילי וכו' ודלא היא הכשר המלוה: ה) ד"ה כלן וכו' היא הכשר העצמה לז"ל וזכתה היא נמחק: ו) תוב' ד"ה הטעל וכו' בלגר טעלה דלא מוכח דלא שרי אלא באגר בטלה דמוכח הפס': ז) ר"ה הכי חזר וכו' במס' אלהות. י"ב פ' כח' כח' וכו' מ"ה טעמ' דר"י פרישמו: ח) בא"ד לזון כברה שנקיים דקין ונמחמה אס נמלה וכו' נפקד כלל מערצין ולבזון בתי הפרס דלמרי ר' יהודה וכו' ואומר ר"מ דלא גרסי' מאי: ט) בא"ד מדרגתן ושרי לכל דבר וכו' שא' טעמ' דהרלות דמוכח כמנהל: א) בא"ד חז' חילוק יש בין וכו' וז"ל טעמ' וכו' מה כדתי שר'הן: ב) בא"ד מודים ד"ש וכו' שזדקין לעשו' פסח ואין דקין לארובלי' תרומתו מאי בודקין אמר רב יהודה מנחם אדם כי ורדד קאמר לעשו' פסח לא העמידו וכו' במקום מיתה ורדד מביעילי להו ביד לפסחו מאי שראכל בתרומתו כי ואי אבדו' דהנתי' קאי ולא נקטינן מאי בודקין לא היה לו להפסיק לז"ל וזכות משמע כהנל דמקמינו לו להפסיק במילתיה דר' יהודה נמחק: ו) בא"ד בלגר שעבר ומועיל לכל דבר:

שיטה מקובצת

א) על חיבת ביבנה גרשם עליו קו להורות כי ראו' למחקר: ב) אחרינו אמר חז' וכו' ערדונו בטלה: ג) מערת ואפר אפר מקלה ואם היה כהן מטהמאהו מתרומתו מאכילי' תרומתו וטב: ד) כפועל ס"א בטל: ו) אתכם חקים ומשפטים באשר צוני ה' וכו' אלהים מה אני: ז) מצא ללמוד בהנם: ח) מערת ואפר אמר: ט) ומטמאהו מתרומתו כי ס"א וכן גופיה היכי אדיל ומטמא האי קאי בלאו: א) אדיל בבית הפרס דרבנן כדבר יהודה דאמר ר' יהודה אמר שישאל מנחם: ב) למה הם בין אמר למה בעל מום קבוע היה הוא: י) וכו' הו' איתנו ליה וכו' לקימה רב לא הו' שקיל מדי: יא) מקלה כלומר אפר בעלמא: יב) אתר לילך למטהו ורדד: יג) המוליכו ומשקהו: טו) תורה שמלמד הס"י: טז) שהיה הכשר מצוה לא: יז) יהודה דאמר מנחם: יח) מדחיא ליה מקמייה: יט) חכמים לראותה פסח אחת אלא דאם רואהו אין יכול לטול: לא) מטורח ראה פסח

עד כמה פרק רביעי בכורות

כמ.

עין משפט ונר מצוה

בב א מ"י פ"ג מה'ל' כבורות
לכלה ז סגת עשין ר' טושי'
י"ד פסין שז' פסין א:
בב ב מ"י פ"ג מה'ל' סנהדרין
הלכה ה טושי' ח"מ פסין
ט פסין ה:
בב ג טושי' ח"מ פ"ר לר' פסין
י"ד כבורות:
בב ד מ"י פ"ו מה'ל' פרה הלכה
ז:
בב ה מ"י פ"א מה'ל' ת"מ הלכה
ז טושי' י"ד פסין דמה פסין
ו:
בב ו מ"י פ"ג מה'ל' פסח
הלכה ז:
בב ז מ"י פ"ו מולדת קרבן
פסח ה' ח:

מוסף רש"י

להוות. על הטמא, ולקדש. מי
טמאה כענין האפר במים קרי
קדושה (קדושו' וכו'). מי מערה.
פסחים סס (סו), אפר מקלה.
לומר כסם אפר שז' מן הקלי
נאס' (סו). בשכר הבאה. האפר
ממקום למקום, ושכר מילי ממים,
דמלתא דטריהרא הוא ורמנא לא
נמא' עליה אלא למשקל אגרא
ומקדשת (סו). בשכר הזאה
ויקדשו. דליכא טרמא' ושכר
לומר מזה הוא טעל והמורה
אמרה דלא למדמי אתכם וגו'
כאשר צוני וגו', מה אני במס'
ח'ף אתם כחכם (סו). דיקא
נמי. דממתיקין (קדושו') לאו
לאהלא וקדוש קאי, דקמני מי
טמאה ואפר טמאה, שעדיין אינן
מקדשין (סו). לבית הפרס
דרבנן. דלא מטמא אלא מדרבנן,
והוא שדה שמת' ג' קבר
וזכו פסחים שמה' דלדל' לז'
המחריש' על העלמות והדורס
עליהן מסקין. ועל כשעורה
טמאה צממ' ומנא' ולא כהל'
(ברכות יט) דתקן (אבלות פ"ו
מ"א) המורס על הקבר הרי זה
טובה בית המצא מלל טענה מהא
אמרי, וגזר רבנן שמה' כחמה
מחרישה על העלמות ופירקתן
באורי' המנענ' וכו' כלן עס
כשעורה יעצור ויפוטנו, ועל
כשעורה מטמאה צממ' ומנא'
דעיוני' הסק' (פסחים כב) ואקומי
רבנן כל פטיות הקבר מהא
אלה כפסק טמאה (נדה יז).
שק' שעור' שהמחרישה מולכת
בית העמות (כתובות כח).
זית הפרס, חלי מענה חלס אחר
על שמה' (הר"ק טז):
דבר שז' ופסות על שם שפסית'
העלמות (נדה יז). מנפח אדם
בית הפרס והדולך. נגיפהא וחס
י' עלם כשעורה וואחו ושמתו
ממנו (הר"ק כה). דבשר ליכא
ועל כשעורה לא מטמא אלא
צממ' ובמא', הלכך מנפח כדי
אלה יעש' גזלו כ' וואך (נדה
יז) דליכא קאמ' משום עלמות
היא ועלמות בלא כשר אית' טמאה'
אלא כאלא ובשמתה' לפני רגליו אס
יש שם עלם גדול נראה מאליו
ועלם קטן נראה שפסיה ואינו
אדם: אמת: חזי למיחשדיה. כי
על שא' שם עלם רואה, ואע"י
דמלאה' לא חיישיק, דלון עלם
כשעורה מטמא באלא עד דליכא
דערה לו וגולגלה שמה' או ריז
נזין או ריז מנין (כתובות כח).
וכי"י (פסחים כב): דאי לרובינא
הוא לא חיוקן מולגלין ביה
טלי' האי למיסקת אפסיהא וכן
דיקא לעשה פסח אשמי' ולא
לאכלי תרומה. דלדמרינן כמניה
(ברכות יט).

רבינו גרשום

כאלא. שההיו לו מפני
טורחיו. מ"ט. ל' דקדק וקשה
לנסה: האי. גסה נפיש טוראח
למביקד: דאמ' כן. דלאילא שקיל
נמי אדם: חזי למיחשדיה. כי
היכי דלשקול ביה אגרא זימנא
אחרינא כשחזרו ופולו בו מום
אחר: תרי זימני. למשקל אגרא
בדאדא בהמה לא תקינו ליה
ולא אתו למיחשדיה: ולקדש.
ליחן מים באפר חטאת: אם
היה כהן. הדיין או העד:
ומטמאהו מתרומתו. שמוליכו
לעירו ובודקן יש טומאה

כאילא. הדר ציבנה דחסיד הוא ולא נחשד בכך: צין. אמר להם יא' מוס

קצוע והיה הוא רגיל לטעול כל שכרו: **גמ'** מאי טעמא. לדהק' ד'

איסרות ולגסה ששה ו): גסה נפיש טירחיה. להשליכו לארך לכפותו

ולראות מומו: אלא סם. כי אמר להו מוס עובר הוא אמאי שקיל

כאילא ביבנה שהתירו לו א' (ביבנה) חכמים
להיות נוטל ארבע איסרות לבהמה דקה וששה
לגסה בין תם ובין בעל מום: **גמ'** מ"ט האי
נפיש טירחיה והאי לא נפיש טירחיה: בין תם
ובין בעל מום: בשלמא בעל מום משום דקא
שרי ליה אלא תם אמאי דא"כ אתי למיחשדיה
ואמרי האי בעל מום תם הוא והאי דקא שרי
ליה משום אמר אלא אי הכי תם נמי אמרי בעל
מום הוא והאי דלא קשרי ליה סבר כי היכי
דלשקול אגריה זימנא אחריתי' א' אחד זימנא
תקינן ליה רבנן תרי זימני לא תקינו ליה רבנן:
מתני' ה' הנוטל שכרו לדון דיניו בטילים
להעיד יעדותיו א' בבטלין להוות יולקדש מימיו
מי מערה א' אפרו אפר מקלה אם היה כהן
מטמאהו מתרומתו מאכילו ומשקו וסבו ואם
היה זקן מרכיבו על החמור ונותן לו שכרו
כפועל א': **גמ'** מנהני מילי אמר רב יהודה אמר
רב דאמר קרא י' ראה למדתי אתכם א' וגו' מה
היא שלפי מה שהוא מפסיקו נותן
שכר על הוראה ותלמוד תורה י'
שילמד: **אמא**. תורה: הרי זו מקודשת.
אלמא יכול ליתן שכר דאי לא צמאי
מקדש להו: **אע"פ** שהוא ישראל ואפי'
זה' ישראל דכהנים רגילין בהזאה
וצקידוש: **שכר**. הזאת האפר שילך
וממקום רחוק לירושלים להביא האפר:
ושכר מילי. המים מלי למישקל דאגר
טירחיה שקיל (ו) ולא הכשרים המלוה:
כלן שכר הואה וקידוש. שהיא
(א) היא הכשר מצוה לא שקיל: **צמי**
טמאה. דמשמע מילי המים ובאפר
איכא לאוקומא בהזאת אפר: היכי
אזיל הא קעבר אלנפש לא יטמא
(ויקרא כג): **צנים הפרס**. דלינו
מוחרר מולך צו: **דרדס יהודיים**
מנפח אדם צים הפרס וסולך. דעלם
כשעורה מטמא צמגע ובמא' ולא

באלא וכו' מנפח ליה מדחיא י' מקמייה ולא נגע ביה ומייה צמרומה לא
מאי אכיל דלמרינן כמניה צפרק חומר צקודש (דף כה): בודקין לעושי
פסח ואין בודקין לאוכלי תרומה והואו בודקין מפרש תם צדקה
צדיקה צבית הפרס קאמר: (ט) צים הפרס שנידע. שדשוה צני אדם
צרגליהם טעור שא' אפשר לעלם כשעורה כלא יהא נידש בגרל
וצית הפרס אין בו שום ספק אלא משום עלם כשעורה צבית הפרס
היינו שדה שמת' צו קצר: אי נמי צשאר עומאה. שימא'
להאי כהן כגון צבילות ושרצים שאינו מוחרר עליהן מליגע:
כפועל

לעושי פסח מהני ניפוח והא אפי' לשאר מילי נמי מהני כדלמר צפ' בכל מערבין (עירובין ז):
לאלו לכהן צבית הקצרות דלמר רב יהודה כי' וואמר
ר"ת דלא גרים מאי בודקין אלא גרס אמר רב יהודה כי' ומילתא צאפי נפשה היא ומועיל ניפוח לכל דבר
אכל דקדיהם ר"ת דמפרש דניפוח מועיל לכל דבר משום דקשיא ליה אהא דלמרינן
בפסחים צפ' האשה כסופה (דף צג). צית הפרס לא העמידו צדריהם
צמקום כרת כדמנן (י) צמס' אלהות (פ"ח מ"ד) ושוין צזדוקין לעושי
פסח ואין בודקין לאוכלי תרומה מאי בודקין אמר רב יהודה מנפח
כי' והשתא מאי קאמר מאי בודקין והלא צדיקה מפורשת ש צמנשה
דקמני סיפא ולגזיר צ"ש אומרים בודקין וצ"ה אומרים אין בודקין כי'ד
הוא צדוק מציא את העפר שהוא יכול להסיתו ונותן לתוך (ח) (י) נפה
שנקציה דקין אס נמלא שם עלם כשעורה טמא ועוד דמשמע דוקא
מפני שהוא כמצייל מידם משמע דוקא הני שהן מצוה י' דמשמע צמגילה (דף כו). דלמרינן ללמוד תורה ולישא אשה שאני דלמר לו גדול
תלמוד תורה כי' לישא אשה לא לתור בראה כי' או משום כבוד הצדיות כדלמר צפ' מי שממו (צרכות יט): וי"ל דלעולם ה"ה לכל המצוה והא
דנקט ללמוד תורה משום דפליגי תםס היכא דמולא ממני ללמוד ולישא אשה נקט אע"פ שמואל אשה צא"י ובשאלמות דרב אחאי מתיר
ליטמא צבית הפרס לכל המצוה כמו אלא ללקח מלכים ומפרשים חילוק (צ) צין מיר ועושה פסח באלא מוצא דלענין פסח הוא
וטעור ע"י ניפוח ולשאר מצוה הוך וטמא משמע דרואה לומר לכל דבר צענין ניפוח ומ"מ לו (ט) שמא לכל דבר חוץ ממסח ודבר מיתה הוא
בהזאת צדרכות שמותר לילך עם האלז דרך צית הפרס לנבדו האלז מה כבוד י' שהוך קאמר ומנפח חמיו וצריך האלז להמנינו לכל פסעה
ושמא רואה לומר השאלמות י' כל שאר המצוה בלא ניפוח נמי שרי והיא צבכל מערבין אי מערבין לדבר הרשות מיירי ע"י ניפוח ואי אין
מערבין אלא לדבר מצוה מיירי אפילו בלא ניפוח ולפ"ת קשיא לרצי מהיחא דמגיגה פרק צמרא (דף כה): דלמרינן תםס מודים צית שמאי
וצית הלל צזדוקין לעושי פסח (ז) מאי בודקין אמר רב יהודה כי' מנפח אדם כי' לעושי פסח לא העמידו צדריהם צמקום כרת לאוכלי
תרומה העמידו צדריהם צמקום מיתה משמע צהדיא (ט) כדמסקין לו להפסיק במילתיה דרב יהודה דקאי אמתי' דאי לא גרסינן מאי
בודקין לא היה לו להפסיק במילתיה דרב יהודה ונראה לרצי דגרסינן מאי בודקין וצדיקה המפורשת י' לאחר שעבר (י) לכל דבר

כאילא ביבנה שהתירו לו א' (ביבנה) חכמים
להיות נוטל ארבע איסרות לבהמה דקה וששה
לגסה בין תם ובין בעל מום: **גמ'** מ"ט האי
נפיש טירחיה והאי לא נפיש טירחיה: בין תם
ובין בעל מום: בשלמא בעל מום משום דקא
שרי ליה אלא תם אמאי דא"כ אתי למיחשדיה
ואמרי האי בעל מום תם הוא והאי דקא שרי
ליה משום אמר אלא אי הכי תם נמי אמרי בעל
מום הוא והאי דלא קשרי ליה סבר כי היכי
דלשקול אגריה זימנא אחריתי' א' אחד זימנא
תקינן ליה רבנן תרי זימני לא תקינו ליה רבנן:
מתני' ה' הנוטל שכרו לדון דיניו בטילים
להעיד יעדותיו א' בבטלין להוות יולקדש מימיו
מי מערה א' אפרו אפר מקלה אם היה כהן
מטמאהו מתרומתו מאכילו ומשקו וסבו ואם
היה זקן מרכיבו על החמור ונותן לו שכרו
כפועל א': **גמ'** מנהני מילי אמר רב יהודה אמר
רב דאמר קרא י' ראה למדתי אתכם א' וגו' מה
היא שלפי מה שהוא מפסיקו נותן
שכר על הוראה ותלמוד תורה י'
שילמד: **אמא**. תורה: הרי זו מקודשת.
אלמא יכול ליתן שכר דאי לא צמאי
מקדש להו: **אע"פ** שהוא ישראל ואפי'
זה' ישראל דכהנים רגילין בהזאה
וצקידוש: **שכר**. הזאת האפר שילך
וממקום רחוק לירושלים להביא האפר:
ושכר מילי. המים מלי למישקל דאגר
טירחיה שקיל (ו) ולא הכשרים המלוה:
כלן שכר הואה וקידוש. שהיא
(א) היא הכשר מצוה לא שקיל: **צמי**
טמאה. דמשמע מילי המים ובאפר
איכא לאוקומא בהזאת אפר: היכי
אזיל הא קעבר אלנפש לא יטמא
(ויקרא כג): **צנים הפרס**. דלינו
מוחרר מולך צו: **דרדס יהודיים**
מנפח אדם צים הפרס וסולך. דעלם
כשעורה מטמא צמגע ובמא' ולא

באלא וכו' מנפח ליה מדחיא י' מקמייה ולא נגע ביה ומייה צמרומה לא
מאי אכיל דלמרינן כמניה צפרק חומר צקודש (דף כה): בודקין לעושי
פסח ואין בודקין לאוכלי תרומה והואו בודקין מפרש תם צדקה
צדיקה צבית הפרס קאמר: (ט) צים הפרס שנידע. שדשוה צני אדם
צרגליהם טעור שא' אפשר לעלם כשעורה כלא יהא נידש בגרל
וצית הפרס אין בו שום ספק אלא משום עלם כשעורה צבית הפרס
היינו שדה שמת' צו קצר: אי נמי צשאר עומאה. שימא'
להאי כהן כגון צבילות ושרצים שאינו מוחרר עליהן מליגע:
כפועל

לעושי פסח מהני ניפוח והא אפי' לשאר מילי נמי מהני כדלמר צפ' בכל מערבין (עירובין ז):
לאלו לכהן צבית הקצרות דלמר רב יהודה כי' וואמר
ר"ת דלא גרים מאי בודקין אלא גרס אמר רב יהודה כי' ומילתא צאפי נפשה היא ומועיל ניפוח לכל דבר
אכל דקדיהם ר"ת דמפרש דניפוח מועיל לכל דבר משום דקשיא ליה אהא דלמרינן
בפסחים צפ' האשה כסופה (דף צג). צית הפרס לא העמידו צדריהם
צמקום כרת כדמנן (י) צמס' אלהות (פ"ח מ"ד) ושוין צזדוקין לעושי
פסח ואין בודקין לאוכלי תרומה מאי בודקין אמר רב יהודה מנפח
כי' והשתא מאי קאמר מאי בודקין והלא צדיקה מפורשת ש צמנשה
דקמני סיפא ולגזיר צ"ש אומרים בודקין וצ"ה אומרים אין בודקין כי'ד
הוא צדוק מציא את העפר שהוא יכול להסיתו ונותן לתוך (ח) (י) נפה
שנקציה דקין אס נמלא שם עלם כשעורה טמא ועוד דמשמע דוקא
מפני שהוא כמצייל מידם משמע דוקא הני שהן מצוה י' דמשמע צמגילה (דף כו). דלמרינן ללמוד תורה ולישא אשה שאני דלמר לו גדול
תלמוד תורה כי' לישא אשה לא לתור בראה כי' או משום כבוד הצדיות כדלמר צפ' מי שממו (צרכות יט): וי"ל דלעולם ה"ה לכל המצוה והא
דנקט ללמוד תורה משום דפליגי תםס היכא דמולא ממני ללמוד ולישא אשה נקט אע"פ שמואל אשה צא"י ובשאלמות דרב אחאי מתיר
ליטמא צבית הפרס לכל המצוה כמו אלא ללקח מלכים ומפרשים חילוק (צ) צין מיר ועושה פסח באלא מוצא דלענין פסח הוא
וטעור ע"י ניפוח ולשאר מצוה הוך וטמא משמע דרואה לומר לכל דבר צענין ניפוח ומ"מ לו (ט) שמא לכל דבר חוץ ממסח ודבר מיתה הוא
בהזאת צדרכות שמותר לילך עם האלז דרך צית הפרס לנבדו האלז מה כבוד י' שהוך קאמר ומנפח חמיו וצריך האלז להמנינו לכל פסעה
ושמא רואה לומר השאלמות י' כל שאר המצוה בלא ניפוח נמי שרי והיא צבכל מערבין אי מערבין לדבר הרשות מיירי ע"י ניפוח ואי אין
מערבין אלא לדבר מצוה מיירי אפילו בלא ניפוח ולפ"ת קשיא לרצי מהיחא דמגיגה פרק צמרא (דף כה): דלמרינן תםס מודים צית שמאי
וצית הלל צזדוקין לעושי פסח (ז) מאי בודקין אמר רב יהודה כי' מנפח אדם כי' לעושי פסח לא העמידו צדריהם צמקום כרת לאוכלי
תרומה העמידו צדריהם צמקום מיתה משמע צהדיא (ט) כדמסקין לו להפסיק במילתיה דרב יהודה דקאי אמתי' דאי לא גרסינן מאי
בודקין לא היה לו להפסיק במילתיה דרב יהודה ונראה לרצי דגרסינן מאי בודקין וצדיקה המפורשת י' לאחר שעבר (י) לכל דבר

ומעבירו שם ומטמאהו ומפסידו מלאכול בתרומה ויש לו הפסד בדבר שאם היה טהור היה חלל תרומה שדמייה
קלין ועכשיו צריך לקנות חילין שהן ביוקר בשביל שפסידו בכך י' להאכילו ולהשתורטן ולטבולן וטבול זה
מותר: למקדש. לא האשה בין חטאת ואפר חטאת אלא דמצי להמתיני מיניהו: בשכר חטאת מים וסולת. מצי
לקדושי: בשכר הזאה וקידוש. לא: איהו גופיה. הכהן היכי מצי אדיל במקום טומאה הא קאי בלאו: מנפח אדם
בית הפרס והולך. הני מילי לעושי פסח דלא העמידו צדריהם צמקום כרת אבל לענין תרומה העמידו צדריהם